

ДЕКЛАРУВАННЯ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ, ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ АВАРІЯМ ТА АДЕКВАТНОГО РЕАГУВАННЯ НА НИХ

Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки спрямоване на захист життя та здоров'я людей, навколишнього середовища від шкідливого впливу можливих аварій шляхом запобігання їх виникненню, обмеження розвитку та ліквідації наслідків. Всі ці об'єкти повинні бути класифіковані, ідентифіковані, декларовані, застраховані та зареєстровані в Державному реєстрі. Ідентифікація є процедурою виявлення даних об'єктів із числа потенційно небезпечних і визначена в Постанові Кабінету Міністрів від 11.07.2002 р. № 956 “Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки”. Цією Постановою затверджені Нормативи порогових мас небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки, Порядок ідентифікації та облік об'єктів підвищеної небезпеки, Порядок декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки вважається завершеною, якщо звіт про її виконання направлено на адресу органів державного нагляду та місцевої виконавчої влади і ними прийнято, видано свідоцтво про реєстрацію об'єкта підвищеної небезпеки.

Після ідентифікації об'єкти підвищеної небезпеки повинні бути обов'язково застраховані відповідно до Закону України “Про страхування” в порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 р. №1788 “Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру”. Страхування проводиться з метою забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну третіх осіб. У тому числі довіллю внаслідок пожеж, аварій на об'єктах підвищеної небезпеки 1-3 категорій небезпеки. Страхова сума визначається за кожним конкретним об'єктом підвищеної небезпеки 1-3 категорій небезпеки. Страхова сума визначається за кожним конкретним об'єктом підвищеної небезпеки відповідно до категорії небезпеки. Наявність договору обов'язкового страхування також контролюється наглядовими органами.

Згідно з Законом України “Про об'єкти підвищеної небезпеки” розробляються декларації безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, в яких проводиться аналіз небезпеки й оцінка ризику, приймаються рішення щодо розташування та експлуатації об'єктів. Крім цього, розробляються заходи щодо запобігання аварій та підготовки до реагування на них. А також визначаються обсяги відповідальності та страхові тарифи при страхуванні цивільної відповідальності суб'єктів господарської діяльності за шкоду, що може бути заподіяна аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки відповідно до вимог Закону України “Про об'єкти підвищеної небезпеки” та Закону України “Про страхування”. Слід зазначити, що цей процес трудомісткий і копіткий, вимагає точних розрахунків, глибоких знань. Без них не можна рухатися вперед.

Подамо схематичне бачення питання декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, яке передбачає виконання вимог Закону. Зокрема, суб'єкт господарської діяльності до проведення ідентифікації не може дати відповідь на питання: чи експлуатує він об'єкт підвищеної небезпеки? В зв'язку з цим необхідно звернути особливу увагу на те, що ідентифікація проводиться для всіх об'єктів, які використовують небезпечні речовини, а

її процедура полягає у виділенні цих об'єктів із числа потенційно небезпечних. На цьому етапі можна справитись з поставленою задачею силами своїх, але при цьому – спеціально навчених спеціалістів, які шляхом розрахунків зроблять певний висновок. Якщо таких спеціалістів немає, можна звернутися за допомогою експертно-технічного центру або інших організацій, які володіють необхідними повноваженнями.

Визначення кількості небезпечних речовин, які використовуються у виробництві дозволить відповісти на головне питання – до якої категорії об'єктів відноситься кожен конкретний?

Зробити це допоможе формула:

$$ПМ = ПМ_{(із\ постанови)} \cdot [(фактична\ відстань)^2 / (500\ або\ 1000\ м)],$$

де ПМ – порогова маса, а 500 і 1000 м – відстань до найближчого об'єкта згідно Постанови.

Значення 500 м враховується при вибуху або пожежі, 1000 м – при отруєнні, яким, в свою чергу, вважається забруднення повітря, ґрунту або води.

Якщо об'єкт класифікований як об'єкт підвищеної небезпеки, передбачена подальша процедура страхування та реєстрації в територіальному управлінні Держнаглядохоронпраці України з отриманням відповідного свідчення. Результати ідентифікації направляються у відомства, які контролюють виконання Постанови Кабінету Міністрів – незалежно, до якої категорії – об'єктів підвищеної небезпеки або потенційно небезпечних об'єктів зарахований об'єкт за підсумками ідентифікації. На будь-якому з них розробляється розробляється план ліквідації і локалізації аварійних ситуацій (ПЛАС) з врахуванням можливих наслідків аварії. Ще одним етапом перед отриманням в місцевих органах виконавчої влади дозволу на експлуатацію об'єкта підвищеної небезпеки є розроблення і затвердження спеціальними і уповноваженими органами Декларації безпеки. Вона також підлягає експертизі в експертно-технічному центрі і реєстрації в територіальному управлінні.

Проблема експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки для Львівщини залишається дуже актуальною і на сьогоднішній день. Саме з цієї причини органами Держнаглядохоронпраці таким об'єктам надається особлива увага. Тенденція посиленого контролю над ними буде збережена і в майбутньому.

Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”, який підписаний Президентом України 5 квітня 2007 року за № 877 – V, визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю).

Згідно з Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” встановлюються наступні повноваження органу державного нагляду (контролю):

– вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства;

– вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного нагляду (контролю);

– відбирати зразки продукції, призначати експертизу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;

– надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень і недоліків;

– накладати штрафні санкції та вживати заходи, передбачені законом.

– повно, об'єктивно та неупереджено здійснювати державний нагляд (контроль) у межах повноважень, передбачених законом;

– дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання;

- не втручатися і не перешкоджати здійсненню господарської діяльності під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), якщо це не загрожує життю та здоров'ю людей, не спричиняє небезпеки виникнення техногенних ситуацій і пожеж;
- забезпечувати нерозголошення комерційної таємниці суб'єкта господарювання, що стає доступною посадовим особам у ході здійснення державного нагляду (контролю);
- ознайомити керівника суб'єкта господарювання або його заступника, або уповноважену ним особу з результатами державного нагляду (контролю) в строки, передбачені законом;
- надавати суб'єкту господарювання консультаційну допомогу щодо здійснення державного нагляду (контролю).

Встановлюється цим Законом також відповідальність посадових осіб органу державного нагляду (контролю):

За невиконання вимог законодавства, а також завдання неправомірними діями збитків суб'єкту господарювання орган державного нагляду (контролю), його посадові особи несуть відповідальність згідно із законом.

Збитки, завдані суб'єкту господарювання неправомірними діями посадових осіб органів державного нагляду (контролю), підлягають відшкодуванню у встановленому законом порядку.

Література

1. Закон України “Про об'єкти підвищеної небезпеки”.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. №956 “Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки”.
3. Закон України “Про страхування”.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 р. №1788 “Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру”.
5. Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”.